

Till Ålands lagting

Ett urval tal och inlägg hållna vi Nordiska rådets 68:e session i Helsingfors den 31.10 – 2.11.2017

- Ålands delegations i Nordiska rådet berättelse nr 01/2017-2018

INNEHÅLL

2. Nordiskt toppmöte	1
Lantrådet Katrin Sjögren, (Lib), anförande.....	1
Lantrådet Katrin Sjögren, (Lib), replik på stortingsledamoten Jorodd Asphjells spörsmål om när geoblocking upphör	3
4. Framläggande av nya medlemsförslag	3
Lagtingsledamot Britt Lundberg (ÅC) Mittengruppens talesman om medlemsförslag om folkhögskolor i Norden	3
5. Frågestund med de nordiska biståndsministrarna	3
Lagtingsledamot Britt Lundberg (ÅC)	3
7. Internationell politik	4
Lagtingsledamot Britt Lundberg (ÅC) Presidiets talesperson	4
Axel Jonsson, (ÅF), Mittengruppens talesperson om EU-redogörelsen 2017 gällande ett förstärkt nordiskt samarbete om EU-politiken	4
Lagtingsledamot Britt Lundberg, (ÅC) Presidiets talesperson om internationell strategi för Nordiska rådet 2018-2022	5
9. Behandling av medlemsförslag	6
Lagtingsledamot Mikael Staffas (Lib) Mittengruppens talesperson om medlemsförslag om digitalisering i Norden	6
10. Aktualitetsdebatt om fredsförmedling	6
Finlands tidigare president, Nobels Fredsprismottagare och fredsförmedlare Martti Ahtisaari	6
11. Generaldebatt	8
Lagtingsledamot Britt Lundberg (ÅC) inlägg såsom presidiets talesperson.....	8
Lagsledamot, Östersjökonferensens president Jörgen Pettersson (ÅC).....	9
12. Hållbarhet och Arktis	9
Samarbetsminister Nina Fellman (ÅSD) redogörelse om hållbar utveckling	9
13. Medlemsförslag och	11
Lagtingsledamot Mikael Staffas (Lib) om Färöarnas ansökan om att få fullvärdigt medlemskap i Nordiska rådet.....	11
Lagtingsledamot Britt Lundberg (ÅC)	11
Lagtingsledamot Britt Lundberg (ÅC)	11
Lagtingsledamot Mikael Staffas, (Lib) om att avskaffa geoblocking	12

2. Nordiskt toppmöte

Lantrådet Katrin Sjögren, (Lib), anförande

Fru president, kolleger, bästa nordiska vänner! Mitt anförande koncentrerar sig på tillit. Tillit är en förutsättning för att lösa gränshinder. Jag vill börja med att knyta an till fjolårets temadebatt. Då var temat hållbarhet. Ett hållbart samhälle har som bekant tre komponenter, ekologi, ekonomi och social hållbarhet. Jag ser årets tema som en fortsättning och en fördjupning.

I rapporten ”Tillit det nordiska guldet” framgår detta med tydlighet. För att ett samhälle ska kunna definieras som hållbart, bärkraftigt, ja, för att ett samhälle alls ska ha möjlighet att uppnå hållbarhet måste det vara socialt hållbart. Det avgörande och livsviktiga kittet som utgörs att tillit måste finnas där.

I den åländska utvecklingen av hållbarhetsagendan utgörs de två första strategiska utvecklingsmålen av just social hållbarhet. De lyder: välmående människor vars inneboende resurser växer, samt alla känner tillit och har verkliga möjligheter att vara delaktiga i samhället. I det åländska samhället är målsättningen att skapa förutsättningar för människor att komma till sin rätt och trivas. Välgrundad mellanmänsklig tillit och fredliga relationer utgör grunden för långsiktig bärkraft, och att människor har möjlighet att blomstra handlar om något djupare än materiell välfärd och att allt ska vara roligt jämt.

Det förs en diskussion i den underliggande rapporten om vilka utmaningar den sociala tilliten i Norden står inför. Utmaningarna är flera och tuffa, men det konstateras att utvecklingen av den sociala tilliten i samhället inte på något sätt är predestinerad. Det ligger i politikernas och andra beslutsfattarens händer. Det som får ett samhälle att hänga ihop har ytterst med värderingar att göra. Politiska beslut ska fattas baserade på fakta och statistik. Den tvärssektoriella forskningen ger vid handen att det mesta hänger ihop -- ekonomi, psykologi, sociologi och historia.

Ett intressant exempel är Ellinor Oströms forskning, nobelpristagaren i ekonomi. En av Oströms teorier handlar om hur allmänningar ska styras och förvaltas. Där är tillit ett nyckelbegrepp. Teorin är grundläggande inom flera samhällsvetenskaper. Den används för att beskriva allt från välfärdsstatens fortlevnad med ett socialförsäkringssystem och ett skattesystem som inte missbrukas till hur gemensamma fiskevatten ska förvaltas.

Under dagens temadebatt koncentrerar vi oss på tilliten i Norden, men är inte det som vi ser globalt just nu precis bristen på grundläggande tillit vare sig vi talar om säkerhetsläget i Östersjön, Europeiska unionens framtid, förhållandet och förtroendet mellan USA och Europa? Den stabila bas som vi stått på och som fört utvecklingen framåt gungar just nu under våra fötter. Vi har gemensamma problem och utmaningar som vi inte på något sätt kan lösa på nationell, nordisk eller europeisk nivå. Vi behöver globala lösningar och global tillit för att lösa klimatfrågan och flyktingsituationen i världen.

Våra nordiska samhällen är till många delar goda samhällen att leva och bo i, men samtidigt inget som kan tas för givet. De fördelar som finns i vårt samhälle ska vi värna och vårda. Tilliten utgör kittet och byggestenarna i vårt samhälle. Den höga levnadsstandarden och medellivslängden, som är något eftersträvansvärt, tillskriver forskarna det som kallas för salutogenes, den livsavgörande känslan av sammanhang.

Hos oss på Åland blir det speciellt påtagligt. Inom skolan, barn- och äldreomsorgen har många en personlig relation till varandra. Samma sak gäller vare sig man handlar mjölk, spik, lånar böcker på biblioteket, uträttar bank- eller postärenden. Ministrar och lantråd är aldrig längre borta än ett telefonsamtal. Vi finns i en gemenskap, ett sammahang. Sammanhangen är små på Åland, men de går att applicera också på större strukturer, i Göteborg, Åbo, Bergen eller Århus. Sammanhanget kan då utgöras av ett bostadskvarter, en skolklass, lokalbutiken, den lokala scoutföreningen eller dito fotbollsklubben.

Enda sättet att förutspå framtiden är att skapa den, lyder ett ordspråk. Det är ett ständigt pågående arbete att utforma framtidens Norden. Men det är inte, och ska inte vara, ett exklusivt uppdrag för oss politiker. Framtiden formar vi gemensamt. Diskussioner och samtal behöver också föras i skolan, runt köksbordet, på arbetsplatser, i styrelserum i kommunerna och i föreningslivet.

Politiker har till uppgift att ingjuta hopp och framtidstro. Norden är en del av en global helhet och det går inte att blunda och bortse från att det ser

dystrare ut än på länge med många människor på flykt, klimatförändringar och främlingsfientlighet. Men världens mest omfattande medborgarundersökning, World Value Survey, visar klart och tydligt, och det är viktigt att veta, att parallellt med allt elände pågår en oändligt mycket långsammare process bland oss människor på jorden, sakta sakta men obändigt, trots periodvisa bakslag leder det oss mot det som kan sammanfattas med två ord, fred och frihet.

En sak som vi i Norden kan vara stolta över och lyfta fram i vårt nordiska samarbete är minoriteters och självstyrda områdens representation och att de representeras på ett respektfullt och institutionaliserat sätt. Det betyder att också den som är liten kan känna sig trygg och ha tillit, tillit mellan nationalstaten och självstyret. Det är ett arv som förpliktar. När nationalstaten i Europa rämnar är det en styrka att kunna hålla samman.

Fru president! Slutligen vill jag framföra mina varma gratulationer till Finland. Grattis till oss, framåt Finland och framåt Norden!

Lantrådet Katrin Sjögren, (Lib), replik på stortingsledamoten Jorodd Asphjells spørsmål om när geoblocking upphör

Fru president! Jag vill tacka för den frågan. Jag har dessvärre ingen lösning, och vi vet att frågan är komplicerad när det kommer till upphovsrätter. Jag hade faktiskt ett stycke i mitt anförande som berörde precis det här. Jag har ett starkt önskemål om ett av de större gränshindren, och det är att som språklig minoritet i ett land så skulle jag önska att vi obehindrat kunde se varandras tv-sändningar, nyheter, serier och olika program. Det skulle garanterat öka den nordiska tilliten och känslan av ett nordiskt sammanhang, så jag önskar också en lösning som en minoritet. Tack.

4. Framläggande av nya medlemsförslag

Nordiska rådets president, lagtingsledamot Britt Lundberg (ÅC) Mittengruppens talesman om medlemsförslag om folkhögskolor i Norden

President! Jag ber om ursäkt för att jag blandar mig i den här diskussionen så här sent på kvällen, men jag blev så engagerad i det här för jag tyckte att det var en så bra idé. Däremot fick jag inte riktigt klart för mig om vi skulle sträva till att ha en nordisk folkhögskola, att vi skulle ha åtminstone åtta nordiska folkhögskolor i Norden. Vem är det som kan ha mandatet att genomföra det? Ska vi bara be Nordiska ministerrådet att inspirera och sprida information om att den möjligheten skulle finna? Det andra som jag skulle vilja veta är -- vi har ju en ganska öppen möjlighet i hela Norden att studera hos varandra -- vad det är som gör agendan särskilt nordisk i dessa folkhögskolor. Jag är lite nyfiken för det lät så intressant.

5. Frågestund med de nordiska biståndsministrarna

Nordiska rådets president, lagtingsledamot Britt Lundberg (ÅC)

God morgon och hjärtligt välkomna till Helsingfors, och tack för att ni ställer upp och deltar i vår frågestund. Inspirationen till att vi samlade biståndsministrarna vid sessionen i år är att vi inledde det här ordförandeskapsåret med ett seminarium i Oslo i januari och det handlade om bistånd. Under det seminariet fördes diskussioner förstas om hur biståndet fördelas från olika länder ut i världen, men frågan uppstod om vad som skulle hända om vi i Norden skulle samordna och bestämma oss, komma överens om att vi nu tar alla våra biståndspengar och så satsar vi dem på kanske ett eller

två projekt gemensamt för att verkligen göra ett avtryck och en skillnad för de människor som det här biståndet då i så fall skulle träffa. Det skulle vi vara väldigt intresserade av att få lite kommentarer kring. Hur ni ser på den möjligheten och vad skulle hända, skulle det vara realistiskt och tycker ni att det här verkar vara en bra idé? Tack så mycket.

7. Internationell politik

Nordiska rådets president, lagtingsledamot Britt Lundberg (ÅC)
Presidiets talesperson

Tack ministern! Tack, ministern, för denna utmärkta redogörelse. Jag är väldigt glad för att ni vill fortsätta styrka det nordiska samarbetet inom utrikespolitiken. All erfarenhet visar att när de nordiska länderna uppträder gemensamt så kan vi få ett stort och ofta avgörande inflytande. Vi är glada för att Norge som gästland i G20 och Sverige i säkerhetsrådet talar med Nordens röst. Nordisk koordinering måste vara regel snarare än undantaget. Det är en självklarhet att de nordiska länderna ska backa upp om nordiska kandidaturer i FN och andra internationella organisationer.

I Nordiska rådet menar vi att vi i Norden måste stärka vårt samarbete inom utrikes-, försvars- och säkerhetspolitiken ytterligare. Världen är, som ministern säger, i konstant förändring. Det är på många sätt oförutsägbara tider. Tillsammans har Norden en stark, stor, strategisk, militär- och säkerhetspolitisk betydelse. Nordiskt samarbete hotar ingen men bidrar till stabilitet och förutsägbarhet både i närområdet och internationellt. Vi är stolta över de nordiska ländernas insatser för fredsbevarande arbete och inte minst fredsfrämjande. Vi kommer att diskutera detta ytterligare i morgon i en debatt där också president Martti Ahtisaari med är gästtalare.

Norden kan ju verkligen bidra till och ge hopp till resten av världen. Vi upplevs som väldigt eniga och vi har levt i fred internt i över 150 år. Detta trots att en del är Nato-medlemmar, en del är med i EU och en del har euro och så vidare. Vi visar att vår gemensamma värdegrund är så stark, demokrati, jämställdhet, välfärd, utbildning, hälsovård och så vidare. Det fungerar som ett kitt oss emellan.

Tack också för samarbetet kring FN: s säkerhetsmål. Vi i Nordiska rådet kommer med stort engagemang att arbeta vidare med detta. Jag skulle vilja lägga till migration. Fler länder måste ta sin del av ansvaret för att lösa flyktingkrisen. Konflikter på andra håll i världen påverkar oss i stor utsträckning. I en globaliserad värld är det viktigt att agera tillsammans.

Till sist vill jag tacka utrikesministrarna för att ni i denna osäkra tid verkligen ser till mervärdet av nordiskt samarbete. Vi i Nordiska rådet vill göra det vi kan för att styrka samarbetet ytterligare. Tack.

Lagtingsledamot Axel Jonsson, (ÅF), Mittengruppens
talesperson om EU-redogörelsen 2017 gällande ett förstärkt
nordiskt samarbete om EU-politiken

Tack så mycket, fru president! EU och Europa är ett fredsprojekt i allra högsta grad. Det har betonats många gånger under debatten i dag. Men lever EU och lever Europa upp till detta i dagens läge? Jag tror att det är många med mig som har förvånats och varit häpnade över den passivitet som Europa och Norden har uppvisat den senaste månaden gentemot den konflikt som blossat upp i Katalonien. När äldre damer går för att rösta en söndag och möts med batonger och polis så är det många som reagerar.

När ett minoritetsfolk söker dialog och möts av att få sitt självstyre nedmonterat, av att berövas sina medier och sitt självbestämmande, då är det klart att det är många som reagerar. När ett folk fredligt kämpar för rätten att välja sin framtid och får sina politiska ledare fängslade så väcker det reaktioner. Och frågan vi ska ställa oss är: Är detta verkligen vårt Europa i dag som vi vill se? Nej, i varje fall inte mitt. Jag menar att Europas passivitet och EU:s passivitet i den här frågan riskerar att öka konflikten, att öka splittringen och riskerar att bryta freden.

Hundra år av europeiskt fredsbygge som har byggt på principen om folkens rätt till självbestämmande. Har vi glömt bort den principen i dagens Europa? Jag hoppas verkligen inte det. Det är ingen slump att vi i FN:s konventioner om medborgar- och politiska rättigheter, om de ekonomiska, sociala, kulturella rättigheterna, i den första artikeln hittar en skrivning som säger att alla folk har rätt till självbestämmande. Med stöd av denna rätt får de fritt bestämma sin politiska ställning. Det är ingen slump, så har vi byggt våra inbördes relationer i Europa i dagens läge.

Jag menar att om vi menar allvar med Norden som en aktiv fredsmedlare i dagens värld så kan vi inte låta bli att också ta oss an denna konflikt som pågår i Katalonien i dag. Vill vi vara de fredsmedlare vi utger oss för att vara så måste vi kräva medling i denna konflikt. Vägrar den spanska staten och katalanerna att i det här fallet medla, katalanerna har öppnat och sträckt ut handen till fredsmedling, då bör de nordiska länderna erkänna den katalanska staten. Vi måste sätta press på den spanska staten att komma till dialog, att komma till förhandlingsbordet för att få konflikten löst. Det är mitt budskap till Nordiska rådet i dag. Tack fru president.

Nordiska rådets president, lagtingsledamot Britt Lundberg, (ÅC) Presidiets talesperson om internationell strategi för Nordiska rådet 2018-2022

Fru president! Vi vill mycket, men det går inte att göra allt hela tiden. För att få ett tydligare avtryck är det viktigt att kunna prioritera. Nordiska rådet vill därför fokusera på samarbete i vårt närområde. Samarbete i Östersjöområdet, i Arktis och inom EU ska få en speciell plats i vår nya internationella strategi för de närmaste fem åren.

Det finns många som har bidragit till arbetet med vår nya strategi. En särskild arbetsgrupp från presidiet har arbetat med detta under året, och alla partigrupper och landdelegationer, alla nordiska delegationer, har involverats i processen under arbetets gång.

Jag är stolt över vad vi har uppnått. Vi har kommit fram till konsensus, och vi har kommit fram till ett dokument som visar en tydlig riktning för vårt internationella arbete de närmaste fem åren.

Oavsett land, oavsett självstyrområde, oavsett partitillhörighet så kännetecknas Norden av jämställdhet, och vår syn på välfärd är gemensam. Norden är också den region i världen som har den lägsta graden av korruption och den högsta graden av öppenhet och tillit. Jag är övertygad om att det är viktiga orsaker till Nordens ekonomiska framgång.

Vi kommer att arbeta vidare för att den nordiska samhällsmodellen ska bli känd i världen och kan inspirera även andra.

Ja, det går riktigt bra för Norden på många områden, men vi får aldrig glömma att vi också har mycket att lära av våra internationella samarbetspartner. Världen står inför enorma klimat- och miljöutmaningar som bara kan lösas genom internationellt samarbete. Nordiska rådet kommer därför att bidra till att lyfta FN:s hållbarhetsmål. Migration och integration är en annan viktig fråga i vårt internationella arbete.

I vår strategi har vi också några särskilda rekommendationer till våra regeringar. Nordiska rådet har ofta påtalat vikten av att nordiska ambassader

och diplomatiska beskickningar ska samlokaliseras. Vi tror på det. Förutom kostnadseffektivitet kan det även bidra till ökat professionellt samarbete och en starkare gemensam nordisk identitet och synlighet.

Oavsett varifrån vi kommer eller vilken partitillhörighet vi har så präglas Norden av en djup respekt för demokrati, rättsstatsprincipen, jämställdhet och mänskliga rättigheter. Dessa värderingar tar vi ofta för givet i Norden, men i många länder är de inte en självklarhet. Tillsammans med våra internationella vänner och samarbetspartner ska Norden göra skillnad i världen genom att tydligt stå upp för dessa värden.

9. Behandling av medlemsförslag

Lagtingsledamot Mikael Staffas (Lib) Mittengruppens talesperson om medlemsförslag om digitalisering i Norden

Fru ordförande och nordiska vänner! Vi lever i en alltmer digitaliserad värld -- om vi bor på rätt ställe. Våra regeringar, myndigheter, institutioner, serviceföretag med mera erbjuder, som vi har hört, numera digitala lösningar för allt fler funktioner. Vi ser detta som utveckling, och vi vill se Norden som det främsta digitaliserade området i världen. Något fattas dock i givet på att skapa detta framtidsscenario.

Fru president! Nästan hela Norden deltar. Ska det vara så? Naturligtvis inte. Även de områden som vi i dagligt tal kallar glesbygden med mera ska erbjudas möjligheter. Alla är medvetna om att det är ekonomiskt ifrågasatt att bekosta den infrastruktur som krävs för att klara de ålägganden som tidigare nämnda myndigheter påför oss invånare för att spara sina egna kostnader.

De nordiska länderna sätter upp mål, men lever vi upp till dem? De trådlösa systemen är inte lika säkra som de fasta. De som har valt att bo i områden som inte har den digitala infrastrukturen, till skillnad från sådana som vi som lever med en utbyggd infrastruktur för digital kommunikation, ska väl inte leva osäkrare.

Mittengruppen stor bakom samtliga att-satser i medlemsförslaget från utskottet för tillväxt och utveckling, och jag rekommenderar följande till Nordiska ministerrådet, bland annat:

att utveckla ett samarbete med kommunala och privata nätföretag samt teleoperatörer både nationellt och över landgränserna för att på ett effektivt sätt skapa tillgång till internet oavsett var man bor,

att utveckla gemensamma mål för utbyggnad av infrastrukturen för internet, samt

att samverka för att finna ekonomiska medel för en snabb utbyggnad av datakommunikation i Nordens glesbygder.

10. Aktualitetsdebatt om fredsförmedling

Finlands tidigare president, Nobels Fredsprismottagare och fredsförmedlare Martti Ahtisaari

Ärade vänner, ministrar och Nordiska rådets medlemmar! Jag brukar nu för tiden väldigt sällan ställa upp då jag blir tillfrågad om att hålla ett tal. Det gäller både inhemska och utländska tillställningar. De enda undantagen är då jag upplever att både publiken och ämnet väcker ett speciellt stort intresse hos mig själv.

Den inbjudan jag fick av er kombinerade två för mig väldigt kära frågor, konfliktlösning och nordiska värden. Jag kunde helt enkelt inte tacka nej, men det var inte endast för att dessa teman står mig nära som jag svarade

positivt. Jag står här framför er därför att jag vill rikta mina ord specifikt till er, nordiska politiker och beslutsfattare.

Jag har i åratal talat om den nordiska modellen runt omkring i världen. Det är helt enkelt den bästa och mest fungerande samhällsmodellen vi har. Jag har även efterfrågat starkare och mer strategiskt samarbete mellan våra nordiska länder så att vi tillsammans och beslutsamt för fram den här modellen och våra värderingar. Jag är glad över att kunna diskutera detta tema tillsammans med er eftersom det är ni, kära vänner, som till stor del är ansvariga för hur den nordiska modellen lyckas eller misslyckas i världen.

När vi analyserar världens tillstånd år 2017 ser vi att kriserna nästan alltid har en gemensam nämnare. Om det så handlar om den globala flyktingsrörelsen, rohingya-folkets öde i Myanmar, krisen i Nordkorea eller till exempel de allt starkare politiska och extrema tendenserna i Förenta staterna eller i Norden, så finns det på ett eller annat sätt alltid samma fenomen. En upplevelse av ojämlikhet. Allt det här på sin sida hänger ihop med hur man löser konflikter på ett hållbart nordiskt sätt.

Ibland tycker jag mig märka att vi lite tappat bort vår uppfattning om vad det nordiska innebär. Det handlar inte bara om olika samarbetsmodeller, sektorspecifika projekt eller allmänna gemensamma uttalanden. Nordiskt står för värderingar och principer. Alla vi som sitter här vet mycket väl att den grundläggande tanken i den nordiska modellen är bred välfärdspolitik, där offentliga program, tjänster och överföringar är till nytta för alla som bor i landet. Demokrati och rättsstat är grundbultar i vårt dagliga politiska beslutsfattande. Vi tror på ett starkt och rättvist samhälle där alla ska behandlas jämlikt. Våra rättvisa samhällen har djupa rötter, vilket inte kan sägas om flera andra västerländska samhällen. Såsom tidningen *The Economist* konstaterade när den såg på världen för tre år sedan: Om du vill uppleva den amerikanska drömmen, åk till Sverige.

Jag är övertygad om att jag själv inte hade uppnått så mycket inom fredsfrämjande utan dessa nordiska rötter och värderingar. Det mest värdefulla jag fått av mitt nordiska arv är en djup förståelse för betydelsen av tillit. Utan tillit kan samhällen inte utvecklas eller blomstra. I fredsfrämjande gäller det att först förstå att tillit kan uppnås om man ger människor verktygen att bygga upp sin egen framtid. Det är nationella regeringars och ledares ansvar att skapa politiskt utrymme för lokala ledare, både från starkare och mer marginella grupper, att forma den nationella agendan och utveckla institutioner. I möteslokaler kan man endast utföra en del av det som krävs. Samförsoning går endast att se i människors beteenden, oberoende om de är ministrar, tjänstemän, aktivister, lärare eller grannar.

Fredsmedling handlar om så mycket mer än metodologier, koordinering, maktfördelning eller andra aspekter av detta brobyggararbete. Det handlar om politik, psykologi, jämlikhet, rättvisa, försoning och väl fungerande samhällen på alla nivåer. Allt sådant som vi lyckats väl med i Norden. Att få ett bestående slut på konflikter kräver stöd av politiska åtgärder och egalitära principer. Samhällen som drabbats av konflikter under årtionden, eller till och med århundraden, måste vara speciellt vaksamma då det gäller hurudan politik de förspråkar och utövar i sina respektive samhällen. Under svåra tider är det centralt att erbjuda alla medborgare tillgång till god utbildning, boende och hälsovård på jämlika grunder. De är förutsättningar för ett samhälle för att kunna leva i fred under 2000-talet. Här har vi nordbor mycket att erbjuda.

Mitt huvudbudskap till er är enkelt. Om man ser på konfliktlösning och fredsmedling endast som frågor om politisk och ekonomisk maktfördelning, vilket många begår misstaget att göra, så lyckas man aldrig. Alla politiska utmaningar som hänger ihop med människors livskvalitet måste beaktas då man förhandlar och verkställer fred. Hållbar fred innebär inte endast frånvaron av våld, utan tillgång till olika möjligheter i samhället. Och det är

varje fredsmedlars ansvar att se till att freden utökar allas tillgång till dessa möjligheter. Om inte, så kommer politikens legitimitet alltid att stå på en svag grund, och utan en legitim och jämlik politik kommer vi aldrig att bli av med konflikter.

Som sagt skulle jag själv inte stå här om jag inte hade haft tillgång till flera olika möjligheter under mitt liv. Jag är en mycket stolt produkt av den nordiska modellen som bygger på jämlikhet. Kära vänner, jag utmanar er att försvara dessa principer. Arbeta för den nordiska modellen och marknadsför den varje dag aktivt och strategiskt. Tack för er uppmärksamhet.

11. Generaldebatt

Nordiska rådets president, lagtingsledamot Britt Lundberg (ÅC)
inlägg såsom presidiets talesperson

President! Jag vill börja med att tacka samarbetsministrarna för ett mycket gott samarbete under det gångna året. Jag vill även tacka ministrarna för presentationen av arbetet och också av budgeten för 2018, som även den hör till den här punkten. Nordiska rådet vill uttrycka att vi är tillfreds med budgeten och budgetprocessen, som har lett till det goda resultat som vi har framför oss i dag. Den process som har etablerats de senaste åren har enligt rådets mening gjort att behandlingen blivit smidigare. På rådets vägnar vill jag därför tacka ministerrådet för den goda dialogen om budgeten vid våra möten.

Det som först av allt behöver lyftas fram i dessa sammanhang är viktigheten av Nordiska rådets inspel i början av processen angående överordnade linjer och prioriteringar i samband med ministerrådets budget. I år kom detta klart till uttryck genom att de budgetområden som presidiet i sitt överordnade inspel till budgeten prioriterade vid möte med den norska samarbetsministern i januari i Oslo beaktades i första utkastet till budgetförslag i somras. Dessa områden var forskningspolitisk redogörelse, antibiotikaresistens, det som vi kallar one health, bioenergiintegration och gränshinder.

Efter de nu rutinmässiga förhandlingarna under höstmånaderna mellan rådet och ministerrådet blev resultatet att ändringsförslaget i presidiets betänkande över budgetförslaget är i linje med de fokusområden som budgetordförandena prioriterade under sin behandling av budgeten under sensommaren. Dessa områden var ensamkommande flyktingbarns hälsa, nordisk insats i globalt freds- och försoningsarbete, nordiska public servicekanalerna, sjöfartsrisker och miljösäkerhet i arktisk sjöfart samt långsiktig finansiering av de fem samarbetsorganen under utbildningssektorn.

Jag vill speciellt uppmana oss alla till att vid alla tillfällen påminna oss själva om att uppmärksamma barns och ungas villkor och deras hälsa, här under psykisk hälsa, detta inte bara med tanke på framtiden utan också här och nu, i dag.

President! Slutligen vill jag lyfta fram två frågor som diskuterades vid rådets senaste möte med ministerrådet om budgeten men som inte var en del av förhandlingarna om ändringarna till nästa års budget. Det gäller de gränsregionala informationstjänsterna och de nordiska husen. Båda frågorna är viktiga. Den ena handlar enligt mig om ett av våra allra viktigaste uppdrag, att bekämpa gränshinder. Det andra handlar om att hålla det nordiska kulturnätverket levande, som i hög grad bidrar till bättre relationer mellan länderna och på så vis håller ihop Norden. Det är möjligt att dessa frågor blir en del av förhandlingarna om ministerrådets budget vid en senare tidpunkt.

Östersjökonferensens president, lagtingsledamot Jörgen Pettersson (ÅC)

Thank you, president, kolleger, ministrar, gäster och nordiska vänner! På Baltic Sea Parliamentary Conferences vägnar tackar jag för möjligheten att få tala inför det 69:e Nordiska rådet här i Helsingfors. Det var för övrigt här som BSPC grundades år 1991 på initiativ av talmannen i Finlands riksdag på den tiden, Kalevi Sorsa. I dag kommer såväl Nordiska rådets president, Britt Lundberg, som jag själv från Åland. Det är inte så konstigt, åländska parlamentariker är tack vare vår historia extra medvetna om behovet att ständigt och aktivt bidra till internationella parlamentariska samarbeten. Vårt eget hem, Åland, är ett fantastiskt och konkret exempel på krishantering. Tack vare internationella överenskommelser för snart 100 år sedan har vi i dag en neutraliserad, demilitariserad och internationellt garanterad autonomi i Östersjön. Åland är fredens öar.

Vid detta års BSPC-konferens i Hamburg diskuterades många olika områden av parlamentariker runt om hela Östersjön. Vi är övertygade om att utmaningen kring migration och integration fortsättningsvis utgör både en stor utmaning för alla länder kring Östersjön och en fantastisk möjlighet i deras fortsatta utveckling. Detta kräver en djup dialog, liksom samarbete och koordinerad politik mellan länderna i Östersjön. Därför har vi tillsatt ett nytt arbetsutskott som ska analysera och diskutera migration och integrationen under ledning av talman Carola Veit från Hamburg och vår nordiska vän Hans Wallmark från Sverige. Vi efterlyser också åtgärder inom området hållbar turism som även utgör ett prioriterat område för Nordiska rådet. Särskilt som det innevarande året 2017 dessutom är det internationella året för hållbar turism.

Mina damer och herrar! De prioriterade områdena för BSPC är under det åländska ordförandeåret 2017-2018 hållbara samhällen runt om hela Östersjön baserade på demokratiska värderingar, mänskliga rättigheter och lika möjligheter för alla, samarbete och integration. Ni är alla varmt välkomna till konferensen som äger rum på Åland i augusti nästa år. Tack.

12. Hållbarhet och Arktis

Samarbetsminister Nina Fellman (ÅSD) redogörelse om hållbar utveckling

Tack så mycket, herr president! Nordiska ministerrådets strategi för hållbar utveckling ”Ett gott liv i ett hållbart Norden” trädde i kraft den 2 januari 2013. Det här är andra gången Nordiska ministerrådet redogör för implementeringen av strategin som täcker åren 2016-2017. Hållbarhetsstrategin bygger på att all vår nordiska verksamhet ska ha ett integrerat hållbarhetsperspektiv och att främja hållbar utveckling inom fem nyckelområden: den nordiska välfärdsmodellen, livskraftiga ekosystem, ett förändrat klimat, ett hållbart utnyttjande av jordens resurser samt utbildning, forskning och innovation. Inga små saker.

Vi samarbetsministrar har ett anslag för hållbar utveckling på 3 miljarder danska kronor per år. Strategin sträcker sig ända fram till 2025, och det är ett gemensamt ansvar för alla fackministerråd att genomföra det här programmet. För två år sedan enades världens nationer om en ny global hållbarhetsagenda, Agenda 2030, och alla nordiska länder har förbundit sig till detta arbete. Därför valde vi samarbetsministrar förra året att påbörja ett arbete som ska säkra att ministerrådets verksamhet bidrar till att agendan uppfylls. Ett nytt nordiskt program för Agenda 2030 har tagits fram och resulterat i ”Generation 2030” som godkändes av samarbetsministrarna den 5

september 2017, och kommer att läggas fram som ett ministerrådsförslag här på sessionen.

Från samarbetsministrarnas sida har vi varit uppmärksamma på hur man i fortsättningen kan arbeta parallellt med både hållbarhetsstrategin och Agenda 2030. Vi ser programmet "Generation 2030" som ett viktigt förenande led. Vi kan också se att Nordiska ministerrådets verksamhet redan i dag är långt i linje med Agenda 2030. För att säkra att arbetet också synliggörs i den nordiska hållbarhetsstrategin har vi beslutat att genomföra en teknisk revidering av den nuvarande strategin, och vi ser fram emot en god dialog med Nordiska rådet i den processen.

Agenda 2030 och de 17 hållbarhetsmålen är en lysande möjlighet för Norden. Det kan vara en spegel som hjälper oss att betrakta våra egna nordiska samhällen med lite nyktra ögon. Därför är det glädjande att det nordiska samarbetet i och med förslaget i programmet "Generation 2030" har modet att också lyfta fram de områden där Norden har utmaningar och behov till fortsatt utveckling. Vi vet alla att det tolfte målet i Agenda 2030, hållbar konsumtion och produktion, är det mål där Norden har mest kvar att göra fram till 2030. Förslaget till "Generation 2030" kommer att bidra till att Norden lägger extra fokus på den frågan, och det är en klarsynthet som jag tycker att är hoppgivande.

De senaste två åren har Nordiska ministerrådet fortsatt säkra att all verksamhet har ett integrerat hållbarhetsperspektiv. Det har lyfts fram i ministerrådets moderniseringsprocess, vilket innebär att integrering av hållbar utveckling nu ska lyftas fram i alla styrande dokument. Från samarbetsministrarnas sida är vi uppmärksamma på att ministerrådet kontinuerligt fortsätter arbeta med detta, och att man framöver fokuserar på att arbeta på ett integrerat sätt med Agenda 2030.

Jag vill också nämna arbetet med de nordiska hållbarhetsindikatorerna som ger en bild av våra länders och regionernas utveckling inom fokusområdena. Indikatorerna används årligen av 16 000 användare i Norden, och det är väldigt positivt. Samtidigt är det ju nödvändigt att säkra att indikatorerna är så relevanta som möjligt, och därför har vi inlett ett arbete om hur de i framtiden också ska vara relevanta ur ett 2030-perspektiv.

Vi samarbetsministrar ser en stor potential för Norden att ta på sig den globala ledartröjan i arbetet med hållbar utveckling. Det gör vi bäst genom ett starkt och också ärligt fokus på de här områdena, där vi som länder fortfarande måste utvecklas, och det kommer att bli vårt fokus i det fortsatta samarbetet.

Sammantaget är således Agenda 2030 en möjlighet för oss att förädla de nordiska länderna och självstyrelserna. Det nordiska samarbetet har en synnerligen väsentlig roll att spela i det arbetet. På Åland har vi lyckats etablera en hållbar och medborgarförankrad vision för vårt samhälle, och nyckeln till framgången och det nordiska guldets, tilliten, är en kombination av handlingskraftig gräsrotsrörelse och lyhört etablissemang. Vi tror att det med "Generation 2030" finns grundstrukturer på plats för att kunna etablera en hållbar och medborgarförankrad vision för Norden, som i sin tur skulle kunna ha kraft att påverka EU i en liknande riktning. Här kan Finlands EU-ordförandeskap hösten 2019 vara en central pusselbit. Tack.

13. Medlemsförslag och förslag från landskapsregeringar

Lagtingsledamot Mikael Staffas (Lib) om Färöarnas ansökan om att få fullvärdigt medlemskap i Nordiska rådet

Herr ordförande! Om jag uppfattade det hela rätt så drogs Färöarnas förslag tillbaka. Var det inte så? Nej. Jag ber om ursäkt. Som ledamot av den åländska delegationen stöder jag naturligtvis de självstyrande områdenas arbete med att utveckla sig framåt och ta alla möjligheter. När vi står i den här salen känns det väldigt bekvämt att kunna prata om utveckling av självstyrande områden och det stöd som vi behöver från alla parlamentariker i Norden när vi ska göra våra framåtsträvanden. Vi har tidigare pratat om språket som avgörande för samarbetet i Nordiska rådet. Språket är också avgörande i samarbetet inom länderna i Nordiska rådet. Jag ska inte göra det här till en språkfråga utan bara berätta att vi stöder Färöarnas arbete med att gå vidare med utvecklingen.

Nordiska rådets president, lagtingsledamot Britt Lundberg (ÅC)

Herr ordförande! Jag har många hattar på mig i den här debatten, kan jag säga. Om jag börjar med att ta på mig den åländska hatten så är det, som vår ordförande i delegation sade, eller han sade väl inte riktigt det men jag kan komplettera med att säga att Åland inte självt är redo att söka ett fullvärdigt medlemskap just nu. Men som det framgår av presidietts protokoll har Ålands lagting uttryckt sitt stöd för Färöarnas strävanden. Vi tycker att det är fint om man kan stödja och hjälpa framåt den som vill ännu mer och jobbar ännu mer, och dessutom vill stå för sina egna kostnader.

Jag har full respekt och förståelse för allt det som framförs av olika talare. Däremot har jag haft lite svårare att ha förståelse för det som står i det här, som jag tror, ganska snabbt framtagna dokumentet till nytt förslag som vi ska ta ställning till. Det är lite synd, för jag skulle hoppas att man kunde hantera den här frågan lite grann på samma sätt som man har gjort med språkfrågan, alltså att mera föra en dialog och också föra den framåt. Jag tycker att det är precis det vi har gjort i presidiet, och jag tycker inte att det är riktigt sant det som står, att Färöarna inte har behandlats med respekt. Färöarna har varit inbjudna till varendaste möte, och det har diskuterats reservationer från dem som har representerat Färöarna i det här fallet, men man har avböjt. Till det här mötet har det inte kommit någon reservation. Därför tycker jag att allt skulle vinna på att vi inte skulle ta någon tråkig omröstning i dag utan att vi skulle låta det här arbetet, som jag upplever har börjat i presidiet, föras framåt. Jag upplever också att den största bristen just nu är att det finns mycket att göra för att utveckla arbetet på minister-rådssidan, och det är ju inte riktigt rådets sida. Vi har också konstaterat att dialogen behöver fortsätta.

Jag skulle vara väldigt glad om vi skulle kunna fortsätta den här fredliga dialogen, och jag kan bedyra att även från danskt håll har det varit mycket konstruktivt. Man har varit väldigt mån om att den här frågan ska behandlas på ett respektfullt sätt.

Herr ordförande! Jag vet själv inte riktigt vad utgången av den här proceduren har blivit, men det får vi väl strax höra.

Nordiska rådets president, lagtingsledamot Britt Lundberg (ÅC)

Tack så mycket. Jo, Färöarna har deltagit, blivit inbjudna och man har ju också själv rätt som Färöisk delegation när ett ärende berör Färöarna att all-

tid säga att vi vill delta. Det har man alltid rätt till i presidiet, och det har man också utnyttjat. Vi har också till det andra mötet där ingen färing anmälde sig också hört efter om inte någon ska komma. Hur sedan kommunikationen fungerar inom den färöiska delegationen kan vi förstås inte ta ansvar för. Men vi hade gärna sett att man skulle ha deltagit i den diskussionen.

Men det har ju också funnits andra representanter som verkligen har talat varmt för ett förslag, men som har tyckt att den konstruktiva anda som vi har fört inom presidiet och de frågor vi har försökt lösa eller faktiskt uppmanat till att hitta lösning på, att de är ett steg på vägen och att man därför då inte skulle reservera sig vid presidiets beslutsmöte. Vilket vi då trodde att skulle bli resultatet vid det här mötet, och där det skulle ha vunnit på att vi kanske tidigare skulle ha involverats i att det ändå fanns ett önskemål om att man borde göra någonting annat. För då tror jag att det skulle ha gått att få flera med på den här linjen i församlingen än vad det kanske går när det kommer ett papper en liten timme före beslutet ska fattas, och där det särskilt skulle ha kunnat föras en dialog om vissa punkter i den. Jag tycker att det är lite olyckligt i och med att det kanske inte till alla delar är precis så som det har varit som det beskrivs i det här problemet. Men det oaktat så är mitt stöd hos Färöarnas kamp.

Lagtingsledamot Mikael Staffas, (Lib) om att avskaffa geoblocking

Tack, herr ordförande! Nu blev det nästan lite upprepning på det viset att vi nu pratar om geoblockering. Jag ser geoblockering som hämmande i vår språkförståelse i Norden. Går vi tillbaka i tiden, då vi var yngre så tittade vi på grannländers tv-program och vi förstod lättare varandras språk. Denna geoblockering som vi nu har försämrar språkförståelsen mellan länderna, och det motverkar det nordiska samarbetet genom att vi tappar den här förståelsen. Så det är väldigt, väldigt viktigt att vi kommer åt och bryter upp den här geoblockeringen. Sedan om det då finns ekonomiska hinder så måste vi lösa dem, bara viljan finns. Tack.